

До спеціалізованої
вченої ради ДФ 08.051.100
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, доцента **Лахової Олени Вадимівни**

на дисертаційну роботу

Селіванової Кристини Вадимівни на тему «Позасудовий
(адміністративний) порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності
державних реєстраторів прав на нерухоме майно»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право, за
спеціальністю 081 Право

Актуальність обраної теми. В інституційному контексті реформування системи органів державної реєстрації прав та розроблення дієвого механізму спрощення порядку надання адміністративних послуг паралельно на законодавчому рівні розроблявся механізм альтернативного способу оскарження рішень, дій чи бездіяльності державних реєстраторів прав на нерухоме майно, прийнятих чи вчинених з недотриманням процедури державної реєстрації. Актуальність теми дослідження обумовлена необхідністю популяризації інформації про існування альтернативного (адміністративного) оскарження рішень, дій чи бездіяльності у сфері державної реєстрації до Колегій з розгляду скарг на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єктів державної реєстрації, територіальних органів Міністерства юстиції, а також наявними прогалинами у науковому полі в частині відсутності уніфікованого підходу до визначення

сутності та особливостей позасудового оскарження рішень, дій чи бездіяльності у сфері державної реєстрації прав.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертація К.В. Селіванової характеризується системним підходом до предмета дослідження. Проблематикою досудового (позасудового) врегулювання спорів у загальному вигляді цікавилися такі вчені, як: І.А. Балюк, В.Є. Беяневич, С. Єсімов, Д. Йосифович, М. Ковалів, В.А. Кройтор, Є.І. Носирєва, О.В. Марченко, В.В. Рєзнікова, М.І. Титов, В.Д. Чернадчук, Р. Ханік-Посполітак та В. Посполітак, М. Хмиз, Л.Р. Юхтенко.

Тематика оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів публічної адміністрації з надання адміністративних послуг (зокрема в адміністративному порядку) була предметом наукових розвідок В.Б. Авер'янова, О.М. Бандурки, Н.В. Боженко, Д.О. Власенка, І.П. Голосніченко, О.А. Грабильнікової, Е.Ф. Демського, В.В. Дубовика, О.С. Духневич, С.В. Дяченка, Ю.В. Єрмакова, О.М. Здрок, Л.Є. Кисіль, Є.А. Кобрусевої, О.В. Марченко, О.В. Лахова, В.П. Мороз, Т.О. Коломоець, О.П. Куманської-Нор, Д.В. Лученка, М.В. Луцького, В.В. Нікітіна, В.І. Полуховича, Я.С. Рябченко, О.Л. Соколенко, О.М. Спектор, В.П. Тимощука, О.С. Ткачука, С.А. Уханенка, О.В. Цельєва, О.Г. Циганова, Л.М. Черненко. Як зазначає К.В. Селіванова, зазначені наукові розробки є вагомим внеском у розвиток теорії правової науки, оновлюють та доповнюють галузеві правові науки. Водночас, не зважаючи на численність наукових розвідок, комплексне та всебічне дослідження феномена позасудового (адміністративного) механізму оскарження рішень, дій чи бездіяльності у сфері державної реєстрації прав було відсутнє, що і обумовило актуальність теми дисертації.

Метою дисертаційного дослідження є комплексне дослідження причин запровадження та сутнісних особливостей позасудового (адміністративного) порядку оскарження рішень, дій чи бездіяльності державних реєстраторів прав

на нерухоме майно в контексті реформування системи органів державної реєстрації прав на нерухоме майно.

Об'єктом дослідження виступає система якісно-неоднорідних суспільних відносин, врегульованих нормами адміністративного права, у сфері реалізації Колегіями з розгляду скарг на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єктів державної реєстрації, територіальних органів Міністерства юстиції при Міністерстві юстиції України та його територіальних органах адміністративної процедури – розгляду скарг фізичних та юридичних осіб у сфері державної реєстрації прав, що є реалізацією позасудового (адміністративного) оскарження.

Предмет дослідження: процесуальні особливості та нормативне оформлення процедури позасудового (адміністративного) оскарження рішень, дії чи бездіяльність державних реєстраторів прав на нерухоме майно, дій чи бездіяльності суб'єктів державної реєстрації прав.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання. Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані в дисертаційному дослідженні положення, зроблені узагальнення, висновки та пропозиції мають загальнотеоретичне і прикладне значення для науки адміністративного права та процесу, правотворчої діяльності, можуть бути імplementовані у практичну діяльність державних реєстраторів прав, а також слугувати методичним підґрунтям для методологічної та просвітницької діяльності міжрегіональних управлінь юстиції.

Результати роботи можуть бути використані у:

– у науково-дослідній сфері – для подальших досліджень загальнотеоретичних засад доктринальних визначень категорій «альтернативне оскарження», «адміністративне оскарження» у вітчизняній та зарубіжній правовій доктрині, удосконалення його наукового підґрунтя; подальшому комплексному дослідженні причин запровадження та особливостей позасудового (адміністративного) порядку оскарження рішень,

дій чи бездіяльності державних реєстраторів прав на нерухоме майно в контексті реформування системи органів державної реєстрації прав на нерухоме майно з виокремленням позитивних рис існування такого альтернативного механізму захисту порушених, невизнаних чи оспорюваних майнових прав заявників;

- в правотворчій діяльності – при підготовці проєктів нормативно-правових актів, спрямованих на вдосконалення процедури позасудового (адміністративного) оскарження у сфері державної реєстрації прав;

- у правозастосовній діяльності – для вдосконалення та підвищення ефективності практичної діяльності регіональних Колегій з розгляду скарг на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єктів державної реєстрації, територіальних органів Міністерства юстиції через можливу реалізацію практичних кейсів, викладених у Паспорті оптимізації процедури «Оскарження рішень, дій чи бездіяльності державного реєстратора, суб'єктів державної реєстрації прав». Деякі положення дисертації також можуть слугувати методичним підґрунтям для методологічної та просвітницької діяльності відповідних відділів взаємодії з суб'єктами державної реєстрації та підвищення кваліфікації державних реєстраторів Управлінь державної реєстрації міжрегіональних управлінь юстиції;

- у навчальному процесі – при підготовці підручників та навчальних посібників із курсів для підготовки бакалаврів, магістрів та аспірантів: «Адміністративне право», «Адміністративний процес», «Адміністративний процес в парадигмі права», «Судові та правоохоронні органи», а також при підготовці дисертаційних робіт та монографічних досліджень з питань позасудового (адміністративного) оскарження рішень, дій чи бездіяльності державних реєстраторів прав на нерухоме майно.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. За темою дисертації опубліковано 4 статті, 3 з яких опубліковані у наукових фахових виданнях України категорії «Б» та 1 стаття – у науковому виданні країни-члена

Ради Європи та ЄС (Республіка Польща), що прирівнюється до публікації в науковому виданні України категорії «Б»; розділ у колективній монографії у співавторстві; опубліковано 10 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях, Всеукраїнських науково-практичних конференціях. Обсяг публікацій є достатнім.

Дослідження виконано дисертанткою К.В. Селівановою самостійно, з використанням новітніх здобутків вітчизняної науки адміністративного права, усі викладені в ньому положення і висновки ґрунтуються на власних дослідженнях автора. Наукові здобутки, що висвітлені автором в наукових публікаціях, є самостійними.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять 10 підрозділів, висновків, списку використаних джерел (118 найменувань) та додатків №1-2. Загальний обсяг дисертації становить 233 сторінки, з них основного тексту – 207 сторінок.

Висновки дисертаційної роботи в цілому відображають отримані результати і відповідають меті та завданням дослідження. Виклад результатів дослідження здійснено на належному науково-методичному рівні із застосуванням механізмів та засобів спеціальної адміністративно-правової термінології.

Наукові положення та рекомендації є достатньо аргументованими, базуються на ґрунтовному аналізі матеріалів правозастосовної діяльності «антирейдерських» Колегій, а також на аналізі поглядів та аргументів вчених – юристів. Автор зі знанням предмету дослідження, використанням значної кількості спеціальних літературних джерел розкриває тему дослідження, висвітлюючи проблематику адміністративно-процедурного регулювання позасудового порядку оскарження рішень, дій чи бездіяльності державних реєстраторів прав на нерухоме майно в Україні. Під час роботи над дисертаційним дослідженням автором опрацьовано значний масив статистичних даних, акумульованих Колегіями з розгляду скарг у сфері державної реєстрації (при Головному територіальному управлінні юстиції у

Дніпропетровській області, при Південно-Східному міжрегіональному управлінні Міністерства юстиції (м. Дніпро), при Південному міжрегіональному управлінні Міністерства юстиції (м. Одеса), що дозволило продемонструвати механізм адміністративно-процедурного регулювання розгляду скарг у сфері державної реєстрації в позасудовому порядку та виявити низку практичних проблем, а також ознайомитися з прикладами типових помилок, які допускаються державними реєстраторами прав на нерухоме майно під час реєстраційної процедури та є предметом розгляду на засіданнях Колегій з розгляду скарг.

Таким чином, ознайомившись із положеннями, висновками та рекомендаціями, які репрезентують наукову новизну дослідження засвідчую, що вони є об'єктивно необхідними і вирішують актуальне наукове завдання. Запропоновані новації достатньо обгрунтовані авторкою.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. За результатами звіту про оцінку на унікальність тексту наукового дослідження К.В. Селіванової «Позасудовий (адміністративний) порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності державних реєстраторів прав на нерухоме майно», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право, здійсненої на плагіат програмою «StrikePlagiarism», виявлено, що унікальність тексту складає 92,77%. Таким чином, на підставі перевірки зроблено висновок: робота К.В. Селіванової має високий рівень оригінальності і може бути допущена до захисту. Правил академічної доброчесності допущено не було.

Дисертація написана грамотно, мовностилістична культура роботи досить висока. Список використаних літературних джерел, а також посилання на них у тексті дисертації зроблено з дотриманням вимог.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації. Попри безперечно належний рівень проведеного К.В. Селівановою дослідження, окремі його положення є дискусійними та потребують свого уточнення і конкретизації.

1. У підрозділі 1.4. розділу I дослідження «Допоміжні (факультативні) інстанції з надання інформаційної, методичної та консультативної допомоги щодо можливого оскарження неправомірних реєстраційних дій, дій чи бездіяльності у сфері державної реєстрації прав» автором досліджено специфіку додаткових правозахисних структур, які функціонували до 2020 року, до повноважень яких входила інформаційна, консультативно-дорадча та методична допомога фізичним й юридичним особам, які постраждали від рейдерства, у розрізі Дніпропетровської області. Натомість, «антирейдерські» аграрні штаби та регіональні міжвідомчі комісії станом на 2024 рік вже тривалий рік не функціонують, по-друге, дані структури не були створені у якості позасудового (адміністративного) механізму оскарження у сфері державної реєстрації, тому даний підрозділ не в повній мірі корелюється з тематикою дисертаційного дослідження.

2. Автором удосконалено та систематизовано існуючі наукові підходи до окреслення категоріального апарату сучасної юридичної науки шляхом дослідження наукових визначень термінів «альтернативне оскарження», «адміністративне оскарження» «позасудове оскарження», «досудове оскарження», «нетрадиційне оскарження» (підрозділ 1.1 розділу I), однак, не запропоновано авторське визначення поняття «позасудове (адміністративне) оскарження», яке б узагальнило всі існуючі доктринальні надбання.

3. Досить дискусійною є пропозиція автора доповнити п. 2 Порядку розгляду скарг на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єктів державної реєстрації, територіальних органів Міністерства юстиції від 25.12.2015 № 1128 новим абзацом у наступній редакції: «Розгляд скарг у сфері державної реєстрації може здійснюватися із тимчасовим залученням до розгляду скарг державних реєстраторів прав у випадках, визначених цим Порядком», адже це може розглядатися як втручання в роботу державного органу та тиск на членів Колегії.

Разом з тим, наведені зауваження не заперечують та не спростовують

концептуальних положень дисертаційного дослідження К.В. Селіванової на тему «Позасудовий (адміністративний) порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності державних реєстраторів прав на нерухоме майно», оскільки носять переважно дискусійно-полемічний характер та стимулюють подальше поглиблене дослідження вказаної наукової проблеми, що тільки сприятиме зростанню науково-теоретичного рівня її вивчення.

Зафіксовані вище зауваження не перешкоджають загалом позитивно оцінити дану дисертацій роботу, що є завершеною науковою працею, в якій отримані нові обґрунтовані теоретичні результати, що в сукупності є достатньо суттєвими для адміністративно-правової наукової думки. Дисертаційне дослідження спрямоване на збагачення уяви про аксіологічну сутність адміністративних процедур і сприятиме формуванню ефективної та дієвої системи правового регулювання сфери публічно-правових відносин.

Загальна оцінка наукової праці. Загальний аналіз дисертації свідчить про самостійність і цілісність проведеного дослідження, його актуальність і науковий рівень, теоретичне й практичне значення. Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в роботі, достатньо повно викладені в підготовлених та оприлюднених здобувачем наукових публікаціях. У дисертаційному дослідженні К.В. Селіванової відсутні порушення академічної доброчесності. Дисертаційна робота Селіванової К.В. на тему: «Позасудовий (адміністративний) порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності державних реєстраторів прав на нерухоме майно» є самостійно виконаною науковою роботою на актуальну тему, містить беззаперечну наукову новизну та відповідає вимогам чинного Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами).

ВИСНОВОК

Дисертація ««Позасудовий (адміністративний) порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності державних реєстраторів прав на нерухоме майно» відповідає вимогам, передбаченим Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, а її авторка – **Селіванова Кристина Вадимівна** заслуговує на присудження за результатами публічного захисту ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право».

Рецензент:

Доцент кафедри адміністративного і кримінального права
юридичного факультету Дніпровського
національного університету
імені Олеся Гончара
кандидат юридичних наук, доцент

Олена ЛАХОВА

Підпис к.ю.н, доцента Лахової О.В.

«ЗАСВІДЧУЮ»

Проєктор з наукової роботи
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара

«14» 08 2024 р.

Олег МАРЕНКОВ